

RECENZJA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO, TWÓRCZEGO I DYDAKTYCZNEGO

DR ALEKSANDRA MOCKA

W POSTĘPOWANIU HABILITACYJNYM

Poznań, 06.12.2024

Recenzent:

Prof. dr hab. Maria Banaszkiewicz-Bryła
Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego
w Poznaniu

Zlecniodawca opinii:

Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie. Uchwała nr 61/2024 z dnia 30 września 2024 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej, w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Aleksandrowi Mockowi w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne została sygnowana przez Przewodniczącą Rady – dr hab. Monikę Gardoń-Preinl, prof. AMKP.

Do pisma potwierdzającego wyznaczenie komisji habilitacyjnej, dołączona została dokumentacja w formie elektronicznej.

Habilitant jako znaczące osiągnięcie zgodnie z wymogami art. 219 ust. 1 pkt 2c ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) przedstawił recital klawesynowy **Johann Sebastian Bach, Die Kunst der Fuge BWV 1080** –, który odbył się podczas XXV Dni Bachowskich, 24.3.2021 (realizacja nagrania audiowizualnego: D.Makosz, K. Madoń), dostępny online – Akademia w Sieci: www.vimeo.com/543775508

Podstawowe dane o Habilitancie

Studia:

2012: Tytuł zawodowy licencjata, kierunek instrumentalistyka, specjalność grana fortepianie; promotor – prof. dr hab. A. Pikul; wynik – bardzo dobry; Wydział Instrumentalny, Akademia Muzyczna w Krakowie

2013: Tytuł zawodowy licencjata, kierunek kompozycja i teoria muzyki, specjalność teoria muzyki; wynik – bardzo dobry z wyróżnieniem; promotor – prof. dr Teresa Malecka; Wydział Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej, Akademia Muzyczna w Krakowie

2013: Tytuł zawodowy licencjata, kierunek instrumentalistyka, specjalność gra na klawesynie; promotor – prof. M. Myczka; wynik – bardzo dobry z wyróżnieniem; Wydział Instrumentalny, Akademia Muzyczna w Krakowie

2015: Tytuł zawodowy magistra sztuki, dziedzina sztuki muzyczne, kierunek instrumentalistyka, specjalność gra na klawesynie; wynik – bardzo dobry z wyróżnieniem; promotor – prof. M. Myczka; Wydział Instrumentalny, Akademia Muzyczna w Krakowie

Doktorat:

2019: Stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne, nadany uchwałą Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 9 lipca 2019 roku; promotor w przewodzie doktorskim – prof. Magdalena Myczka; tytuł rozprawy doktorskiej: **Asymilacja idiomów instrumentalnych i wokalnych w kształtowaniu się XVII- i XVIII-wiecznej praktyki kompozytorskiej i wykonawczej na instrumentach klawiszowych. Od „imitatio violistica” do „cantabile”**

Recenzenci: dr hab. Aleksandra Rupocińska, dr hab. Marek Pilch

Przebieg pracy zawodowej:

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, Wydział Instrumentalny, Katedra Muzyki Dawnej:

- październik 2015– czerwiec 2016: akompaniator (1/2 etatu)
- październik 2016– wrzesień 2019: akompaniator (pełny etat)
- październik 2019– wrzesień 2023: asystent (pełny etat)
- październik 2023 – do chwili obecnej : adiunkt (pełny etat)

Nagrody:

- 2020: stypendium w programie stypendialnym MKiDN na upowszechnianie kultury – „Kultura w sieci”.
- 2019: indywidualna Nagroda Rektora Akademii Muzycznej III st. za rok 2018.
- 2018: nagroda publiczności w finale oraz V miejsce podczas XXI. Międzynarodowego Konkursu Bachowskiego w Lipsku.
- 2016: II Forum Kameralne Muzyki Dawnej w Poznaniu – Dyplom Laureata (II miejsce) – Ensemble Nomen Nescio (M. Koudelkova, J. Aksnowicz, K. Szewczykowska, A. Mocek).
- 2015: Dyplom finalisty Broadwood-Horniman Harpsichord Competition (Londyn – Wielka Brytania, 2015).
- 2015: Laureat Programu Stypendialnego Narodowego Centrum Kultury – „Młoda Polska”.
- 2014: nagrody European Union Baroque Orchestra „dla najbardziej obiecującego klawesynisty konkursu” oraz Baerenreiter Prize podczas XIX. Międzynarodowego Konkursu Bachowskiego w Lipsku.
- do 2014: kilkakrotnie stypendia Ministra Kultury, Ministra Nauki oraz fundacji „Sapere Auso”.

Ocena autoreferatu

Dołączony do dokumentacji autoreferat dr Aleksander Mocek dzieli na kilka części, zaznaczając chronologię swojej drogi artystycznej, ale też podkreślając wielotorowość muzycznej aktywności. Szczegółowo opisana została ścieżka edukacyjna z uwzględnieniem inspiracji zainteresowań muzyką dawną, a także wyeksponowana rola pedagogów w rozwoju osobowości artystycznej Kandydata – w moim przekonaniu to bardzo cenne refleksje na temat budowania własnej tożsamości w relacjach z mistrzami. Dalsza część zawiera informacje na temat pracy akademickiej, niezwykle bogatej działalności artystycznej, naukowo-publicystycznej i popularyzatorskiej.

Osobny podrozdział Habilitant poświęca omówieniu wskazanego dzieła artystycznego – recitalu klawesynowego obejmującego wykonanie Die Kunst der Fuge BWV 1080 Johanna Sebastiana Bacha. Bardzo wnikliwie przedstawia cały, wieloletni proces twórczy, okoliczności towarzyszące wykonaniu tego monumentalnego dzieła i swoje zamierzenia interpretacyjne. Tekst autoreferatu odzwierciedla w pełni sylwetkę Habilitanta, jego zdolności do bardzo swobodnego formułowania myśli i poglądów. Forma autoreferatu ma czytelną, jasną i logiczną koncepcję, co potwierdza wysoki potencjał intelektualny i naukowy Habilitanta, przedstawiając go jako Artystę o bardzo sprecyzowanych celach w planowaniu własnego rozwoju naukowo-artystycznego.

Ocena załączonego dzieła artystycznego

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2c ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) Habilitant do oceny przedstawił recital klawesynowy, Johann Sebastian Bach, Die Kunst der Fuge BWV 1080 Contrapuncti I–XI, „Contrapunctus XIV” (niedokończony) który odbył się 24,03,2021 w Auli „Florianka” w Krakowie w ramach XXV Dni Bachowskich.

Realizacja nagrania audiowizualnego: Dawid Makosz, Krzysztof Madoń
klawesyn anonimowy (John Storrs?), w stylu flamandzkim
temperacja: temperamentum inequale modernum Sorge’a
online: www.vimeo.com/543775508

Realizacja recitalu klawesynowego, zawierającego wykonanie Die Kunst der Fuge BWV 1080 to przedsięwzięcie ambitne i z pewnością bardzo wymagające.

Dr Aleksander Mocek jako priorytet wykonawczy stawia przede wszystkim na spójność, ciągłość narracyjną i zbudowanie architektury dzieła cyklicznego jako całości. Można stwierdzić, że udało mu się to w sposób wysoce satysfakcjonujący, a całość nagrania zestawia poszczególne fugi jako zbiór epizodów muzycznych o określonej gradacji retorycznej. Należy podkreślić, że prezentowany materiał jest homogeniczny w brzmieniu, a jednocześnie ukazuje idiomatyczne walory klawesynu poprzez swobodne frazowanie i sugestywne ekspozycje polifonii poszczególnych głosów. Całość zwraca uwagę na wrażliwość wykonawcy w odczuciu przebiegu harmonii i struktur wielogłosowych. Interpretację Habilitanta cechuje wirtuozeria i zrozumienie założonych celów interpretacyjnych. Bardzo drobne uchybienia techniczne (w zakresie rytmiki czy zbyt wyraźnego odejścia od puls), zważywszy na tak

rozległy materiał, są w wykonaniu koncertowym mało istotne i nie wpływają na ocenę kształtu artystycznego przedstawionego Dzieła.

Należy z całą mocą podkreślić, że rejestracja powyższego recitalu klawesynowego jest niewątpliwie znaczącym wydarzeniem artystyczno-kulturalnym i ukazuje Habilitanta jako artystę dojrzałego, świadomie podejmującego decyzje interpretacyjne i poszukującego własnego języka muzycznego w prezentowanych kompozycjach. Całość interpretacji w połączeniu z opisem dzieła zawartym w autoreferacie niezbicie dowodzi wielkiej pracy Habilitanta nad zrozumienia języka kompozytorskiego J.S.Bacha i odzwierciedleniem jego filozofii w interpretacji.

Ocena osiągnięć artystycznych i w zakresie upowszechniania kultury

Dr Aleksander Mocek jest muzykiem bardzo aktywnym i wszechstronnym. Działa z powodzeniem jako solista, kameralista, animator wydarzeń artystycznych, grając na klawesynie, pozytywwie, klawikordzie, fortepianie historycznym i organach. Dokumentacja przedstawiona do oceny zawiera szereg pozycji repertuarowych o znaczących wymaganiach instrumentalnych, a także dużym zróżnicowaniu stylistycznym. Był wykonawcą koncertów solowych z orkiestrą (H.M.Górecki – Koncert fortepianowy op.40, G.F. Händel, Koncert organowy B-dur HWV 294, prapremiera polska: Jean Françaix, "Concerto pour clavecin et ensemble instrumental" na klawesynie Pleyela w ramach Festiwalu Wandy Landowskiej. 14.4.2019, godz. 18, Filharmonia Krakowska.

Wielokrotnie wykonywał recitale solowe z muzyką J.S.Bacha (Inwencje i sinfonie BWV 772–801, Capriccio sopra la lontananza del suo fratello dilettissimo, Sonata D-dur BWV 963, Capriccio sopra la lontananza del suo fratello dilettissimo BWV 992, Aria variata alla maniera italiana BWV 989, Sarabanda con partite BWV 990, pełny zbiór preludiów i fug Das Wohltemperierte I);), Williama Byrda, suity L. Couperina oraz J.-H. d'Angleberta z manuskryptów Bauyn i Parville, cztery recitale podczas XX Festiwalu Bachowskiego w Świdnicy, transmitowane równieżw internecie: G. Böhm: Preludium, Fuga i Postludium g-moll, J.S. Bach: Toccata G-dur BWV 916, Toccata c-moll BWV 911, Toccata g-moll BWV 915. Hala Chrzstów, Kościół Pokoju w Świdnicy, 4.8.2020. J.S. Bach: Toccata d-moll BWV 913, Toccata fis-moll BWV 910, Toccata e-moll BWV 914, Toccata Ddur BWV 912. Hala Chrzstów, Kościół Pokoju w Świdnicy, 5.8.2020.J.S. Bach: Klavier-Übung II – Koncert włoski BWV 971, Uwertura francuska BWV 831., Die Kunst der Fuge BWV 1080.

Poza koncertami klawesynowymi dokumentacja zawiera także recital organowy Varia phantastica (toccaty i partity J.S. Bacha, M. Weckmanna, G. Böhma oraz improwizacje), recital klawikordowy Oblicza cichości (muzyka angielska XVII w. oraz inwencje i sinfonie J.S. Bacha), recital na historycznym fortepianie podczas Festiwalu Otwartych Ogrodów w Podkowie Leśnej (F. Schubert, L. van Beethoven, D. Scarlatti, J. Ch. Bach), recital na fortepianie stołowym z berlińskiej manufaktury Gottfrieda Perau, cykl Winterreise F. Schuberta z B. Gorzkowskim (tenor), fortepian walterowski.

Niezwykłe interesująco przedstawia się też działalność kameralna i orkiestrowa – współpracując na stałe od 2018 z Capellą Cracoviensis, czy z Orkiestrą Kameralną i Symfoniczną Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej (dawniej: Uniwersytetu

Pedagogicznego) w Krakowie. Habilitant miał okazję brać udział w wykonaniach wielu wielkich dzieł orkiestrowych, oratoryjnych i operowych, współpracując z największymi osobowościami muzycznymi w dziedzinie muzyki dawnej.

Dyskografia

Dokumentacja dyskograficzna Habilitanta zawiera poniższe pozycje:

– CD w produkcji, planowana premiera 2024: *Les métamorphoses du clavecin*. Duet klawesynowy: Krzysztof Garstka, Aleksander Mocek. Chopin University Press, UMFC CD 166 | 2024]

– J.S. Bach: Koncert na dwoje skrzypiec d-moll BWV 1043 A. Marcello: Koncert na obój d-moll op. 1, G.Ph. Telemann: Koncert na trąbkę D-dur TWV 51:D7 Antonio Vivaldi: Koncert na dwie wiolonczele g-moll, RV 531 Orkiestra Kameralna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie Małgorzata Tęczyńska-Kęska – dyrygent Aleksander Mocek – klawesyn/continuo, soliści A. Daszkiewicz, K. Katana - skrzypce, A. Banaszek - obój, M. Drescher - trąbka, A. Woźniak, P. Czarakczew - wiolonczela. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego – Kraków 2020.

– Franciszek Lilius, Opera Omnia. OCTAVA ensemble, Collegium Copernicus, Zygmunt Magiera – dyrygent. Wytwórnia DUX 1551/1552/1553. Rekonstrukcja zaginionych głosów w wielogłosowych i polichoralnych mszach oraz wykonanie partii basso continuo/segunte – A. Mocek (2018).

– Adam Jarzębski et consortes: Adam Jarzębski i muzyka polskiego dworu Wazów (Adam Jarzębski – Canzoni e concerti a due, tre e quattro voci cum basso continuo 1627), Marcin Mielczewski, Tarquinio Merula, Kaspar Förster der Jüngere. Capella Cracoviensis. Wytwórnia Iteratio, nr IT002, nagranie zrealizowano w Studiu Muzycznym Kotłownia – AGH w Krakowie (2018).

– Bartłomiej Pękiel Opera Omnia – Octava Ensemble, Zygmunt Magiera - dyrygent, Tomasz Ślusarczyk - dyrygent, Polska Orkiestra XVIII w. Wytwórnia DUX 1456 (2017).

Działalność naukowo-badawcza

Działalność naukowo-badawcza dr Aleksandra Mocka to przede wszystkim teksty muzyczne. Habilitant jest autorem wiele esejów, publikowanych w ramach specjalistycznych magazynów muzycznych, a także not programowych do koncertów organizowanych przez Polską Operę Królewską oraz macierzystą Uczelnię:

– „Double synergie” – esej programowy do płyty, w produkcji, planowana premiera 2024: *Les métamorphoses du clavecin*. Duet klawesynowy: Krzysztof Garstka, Aleksander Mocek. Chopin University Press, UMFC CD 166 | 2024]

– „William Byrd. Cztery wieki po śmierci” – esej autorski w czasopiśmie "Ruch Muzyczny" (#15–16/2023), całość dostępna online: <https://ruchmuzyczny.pl/article/3495>.

– „Musical fiction” – esej autorski w czasopiśmie "Ruch Muzyczny" (#10/2021, s. 40–42), całość dostępna online: www.ruchmuzyczny.pl/article/1108.

- „Elitarystyczne mrzonki” – esej autorski w czasopiśmie "Ruch Muzyczny" (#14/2021, s. 41-43), całość tekstu dostępna online: <https://www.ruchmuzyczny.pl/article/1267>.
- „Imaginarium Wandy Landowskiej” – esej autorski w czasopiśmie „Ruch Muzyczny” (#8-9/2019, s. 13– 17), całość tekstu dostępna online: <https://ruchmuzyczny.pl/article/2416>.
- Duffin Ross W., Jak system równomiernie temperowany popsuł harmonię, Wrocław 2016 [recenzja] Mocek Aleksander, Harmonia boleśnie egalitarna. „Ruch Muzyczny” nr 3/2017 (marzec), s. 73–74.
- „Nieszczęsny dziełocentryzm” – esej autorski w czasopiśmie „Ruch Muzyczny” nr 7-8/2016 (lipiec–sierpień), s. 8–10.
- „Muzyczne Krajobrazy / Musical Landscapes” [w:] Koncerty II. 20. Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena. Warszawa 12–25 marca 2016. Beethoven i nowe drogi, Warszawa 2016, s. 58–60.
- „Muzyczne spotkania / Musical Encounters” [w:] Koncerty I. 20. Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena. Warszawa 12–25 marca 2016. Beethoven i nowe drogi, Warszawa 2016, s. 56–57.
- „Temperacja równomiernie rozstrojona” – esej autorski w czasopiśmie „Ruch Muzyczny” nr 8/2015 (sierpień), s. 9–11.

Działalność pedagogiczna

Działalność pedagogiczna Habilitanta koncentruje się wokół Katedry Muzyki Dawnej Akademii Muzycznej im.K.Pendereckiego w Krakowie, gdzie początkowo był zatrudniony jako akompaniator, następnie asystent i adiunkt, prowadzący następujące przedmioty: basso continuo, kameralistykę, kontrapunkt, harmonię, literaturę specjalistyczną oraz metodykę nauczania gry. Od roku 2019 prowadzi samodzielną klasę klawesynu.

W ramach zewnętrznej działalności pedagogicznej dr Aleksander Mocek prowadził warsztaty interpretacji muzyki dawnej i historycznych praktyk wykonawczych w szkołach muzycznych jak np. warsztaty muzyki dawnej dla uczniów i nauczycieli Zespołu Państwowych Szkół Muzycznych w Gorlicach, 15.5.2024., czy wykład „Intuicja, kontrapunkt i improwizacyjność w wykonawstwie muzyki (nie tylko) dawnej” na zaproszenie ZPSM im. F. Chopina (ul. Bednarska) w Warszawie oraz warsztaty dla uczniów, 17.5.2021.

Działalność publicystyczna , przeznaczona dla dzieci to wykład „Bach dla dzieci. Aleksander Mocek o budowie klawesynu” podczas Festiwalu Bachowskiego w Świdnicy, Kościół Pokoju – Hala Chrzstów, 6.8.2020. , prelekcja pt. Krótka anatomia suit barokowej – 20 kwietnia 2017, godz. 15.30 i prelekcja pt. Muzyka dawna i historyczne praktyki wykonawcze w XXI wieku. Gdzie jesteśmy i dokąd idziemy – 13 stycznia 2017, godz. 17.30, obie w Państwowej Szkole Muzycznej I i II st. w Suwałkach.

Działalność organizacyjna i popularyzująca kulturę i sztukę

Działalność popularyzująca kulturę i sztukę to przede wszystkim wykłady i prelekcje, a także cały cykl internetowy wykładów popularnonaukowych wokół muzyki dawnej („Kontrapunkt czasu zarazy”) realizowanych w ramach stypendium MKiDN Kultura w Sieci (2020).

– Cztery dwujęzyczne prelekcje w ramach programu „Listening Keys”, wprowadzające do głównych wydarzeń (Grands Concerts) podczas festiwalu Misteria Paschalia w Krakowie:

„Wokół Josquina des Prés – inspiracje i trendy epoki”, przed koncertem zespołu Jerycho, Pałac Potockich, 1.4.2024

„Wczesne lata Monteverdiego – zmierzch renesansu”, przed koncertem zespołu La Poeme Harmonique, Centrum Kongresowe ICE Kraków, 31.3.2024,

„Pieśni Sefardyjskie w XVI wieku – dziedzictwo Półwyspu Iberyjskiego”, przed koncertem zespołu Hirundo Maris, księgarnia Austeria, 28.3.2024,

„Monteverdi’s final years – Testamento”, przed koncertem zespołu La Tempête, Pałac Potockich, 26.3.2024.

– Prelekcja na zaproszenie Koła Naukowego Studentów Muzykologii UJ: „Buszując na peryferiach myśli muzykologicznej: Gdzie się podział paryski Grand Siècle?”, Instytut Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, 17.1.2023.

– Udział w podcaście Mateusza Ciupki „Szafa Melomana”: „#58 Aleksander Mocek o kontrapunkcie i (od)twarzaniu muzyki dawnej”. 25.7.2022.

– Wykład-recital „Oblicza cichości: historyczna praktyka wykonawcza muzyki intymnej”, Sala Balowa w Pałacu Tyszkiewiczów-Potockich, Krakowskie przedmieście w Warszawie, Jubileusz 25-lecia Stowarzyszenia Naukowego Collegium Invisibile, Uniwersytet Warszawski, 7.10.2021.

Konkluzja

Pan dr Aleksander Mocek jest niewątpliwie instrumentalistą (gra z powodzeniem na wielu instrumentach klawiszowych) o bardzo znaczącym i różnorodnym dorobku artystycznym. Niezwykle szczegółowa dokumentacja przedstawiona do oceny pozwala myśleć o nim jako o osobie niezwykle aktywnej, konsekwentnie realizującej swoje pasje twórcze, oddziałującej zarówno na swoje macierzyste środowisko akademickie ale i na społeczność lokalną. Jest animatorem wielu ważnych dla kultury i sztuki przedsięwzięć i projektów naukowo-artystycznych. Działalność artystyczna, naukowa i dydaktyczna potwierdza w pełni wysokie kwalifikacje Habilitanta w zakresie dyscypliny instrumentalistyki, a zarówno dzieło artystyczne jak i autoreferat prezentujący szerokie spektrum dokonań Habilitanta można uznać za ważny i w pełni satysfakcjonujący przyczynek do uznania jej profesjonalnych kompetencji.

Biorąc pod uwagę całokształt dokonań – ich różnorodność i znaczenie dla rozwoju i upowszechnianiu kultury - stwierdzam, że Pan dr Aleksander Mocek spełnia wymagania art.219 Ustawy z dnia 20.07.2018 r. Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce i niniejszym popieram wniosek o przyznanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

Prof. dr hab. Maria Banaszkiewicz-Bryła